Kompas, inklinačná magnetka :)

Prístroj na určovanie svetových strán pomocou magnetky.

Kompas podrobne:

Kompas je zariadenie určené na zisťovanie smeru ku severnému magnetickému pólu. Normálny kompas ukazuje smer pomocou zmagnetizovanej ihly (magnetka, strelka), vyvážene otočne podopretej v ťažisku, ktorá sa voľne otáča dookola. Strelka sa otočí rovnobežne s magnetickými siločiarami zemského magnetického poľa, pričom jej magnetické póly sú voči zemským orientované opačne.

Kompas neukazuje na zemepisný pól, ale na magnetický pól, ktorý je oproti zemepisnému posunutý. V dostatočnej vzdialenosti od pólu je však táto odchýlka zanedbateľná, a preto sa zemepisný a magnetický pól stotožňujú. Priamo nad pólom, kde je výchylka významná, sa používa prístroj nazývaný **inklinačná magnetka**, ktorý ukazuje pól vo vertikálnom smere.

Zdokonalenou verziou kompasu je buzola.

Prvým kompasom bol pravdepodobne kus magnetitu, plávajúci na drevenej podložke v nádobe s vodou. Kompasy sú známe už z starovekej Číny. Prvá zmienka o kompase pochádza zo 4. storočia[1].

Najstarší písomný záznam použití vynálezu na navigáciu pochádza z roku 1102, avšak opisy využitia pri budovaní stavieb s geometrickými princípmi feng šuej, sú aj o stovky rokov staršie. Vďaka kompasu sa výrazne zlepšila bezpečnosť a efektívnosť dopravy vo svete a vynález veľmi pomohol najmä navigácii na mori.

[1] Prvé čínske kompasy pravdepodobne vôbec neslúžili na to, aby ľuďom pomohli s orientáciou v teréne či na mori. Mali skôr poslúžiť harmónii, aby čínske stavby boli v súlade s princípmi feng šuej. Je totiž dokázané a písomne podložené, že prístroj z magnetického materiálu slúžil ako „zameriavač“.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania